

AZ IDŐ RÉTEGEI

szerző / előadó:	Éles Balázs
intézmény, kar:	Budapesti Metropolitan Egyetem, Művészeti és Kreatívipari Kar
szak, spec., évfolyam:	fotográfia szak, alkotói specializáció, 3. évfolyam
témavezető:	Pettendi Szabó Péter, egyetemi tanársegéd

Albert Einstein relativitáselmélete szerint az idő és a tér kölcsönhatásban állnak egymással, együtt alkotják az úgynevezett téridőt. Így az idő és a tér nem elkülönülten, hanem egymással összekapcsolódva léteznek. Ezt az összefonódást, illetve az említett dimenziók kölcsönhatásait vizsgálom az alkotói folyamat során. Munkámban a fotográfia médiumát használom.

A hagyományos fotográfiákon ritkán jelenik meg az idő dimenziója, mivel a fotó inkább a pillanat kimerevítésének az eszköze. A tér és az idő közvetlen ábrázolása a fotókészítésben gyakran korlátokba ütközik – ez inkább a film sajátja, ami időalapú művészeti forma. A fotótörténetben sok alkotó kísérletezett már a hosszú expozícióval vagy a réskamera használatával, ami lehetővé teszi az idő kreatív láthatóvá tételét a képeken.

Az általam kidolgozott módszer egy különleges megvilágítást alkalmaz, amely a hagyományos fotográfia médiumát használja ugyan, de a végső kétdimenziós képen, egyedi és a fotótól szokatlan látványvilágot hoz létre. Ennek az az oka, hogy a képen nem csupán a háromdimenziós tér kétdimenziós ábrázolása jelenik meg, hanem az idő dimenziójának kreatív befolyása is érvényesül, ami egyedülálló karaktert kölcsönöz a végső képnek. Ezzel az eljárással a fotográfia médiumának határait keresem és a fényképtől szokatlan időbeliséget szeretném kiemelni. Az alkotó folyamatban nem használok semmilyen digitális manipulációt, a fotókon csak a fényképezőgép által rögzített képek jelennek meg. A fotografálás alatt a modellem egy sötét térben mozog, ahol a tér egy nagyon vékony síkja meg van világítva. Ha a világítás síkja és a modell mozgása keresztezi egymást, akkor a modellen megjelenő fénysíkot rögzíti a fényképezőgép. Az idő múlásával ezek a fényrétegek egymásra rakódnak, mint a földtörténeti korok kőzetrétegei.

Az alkotói folyamat ismertetése:

Az elgondolásom az volt, hogy a fényképezés pillanatát sok apró pillanattá tudjam elnyújtani. Ezért olyan megvilágítást kell alkalmaznom, ami a téma egy nagyon apró szeletét teszi láthatóvá. Ehhez a legmegfelelőbb eszköznek bizonyult a lézerfény.

Elsőként egy ipari vonallézerrel kezdtem el kísérletezni. Fontos volt számomra, hogy a kísérleteimet olyan térben végezzem, ahol a tárgyakról és határoló felületekről visszaverődő fény mennyisége minimálisra csökkenthető. Ehhez otthoni körülmények között létrehoztam egy olyan fotóstúdiót, aminek a falai, padlója és a mennyezete egyaránt feketére volt festve. Az

abszolút sötétter létrehozásának köszönhetően, a folyamat során nem rögzültek a visszaverődő fénysugarak által megjelenő formák a fényérzékeny anyagon vagy a fényképezőgép érzékelőjén.

Az első kísérleti fotográfiákat vízszintesen elhelyezett lézer fény segítségével készítettem, úgy hogy a kamera tengelye a lézerfényre merőlegesszöget zárt be. Az így keletkezett kép nem volt számomra megfelelő, mert a fotón csak egy vékony csík volt látható.

Második lépésben a lézerfényt a kamera tengelyére 45° -os szögben helyeztem el. Ez az utóbbi megoldás már azt a képi világot mutatta, ami az eredeti szándékkal egybeesett.

A munkám további részében három fontos tényezőt kellett összehangolnom. A fényérzékeny nyersanyag -film- vagy -digitális képrögzítés esetén- képérzékelő érzékenységet, az exponálási időt és a modell mozgásának sebeségét. Ennek a három faktornak a finomhangolásával befolyásolható a végleges kép.

Minél kisebb a nyersanyag vagy a képérzékelő érzékenysége annál lassabban kell a modellnek mozognia, hogy a testéről visszaverődő fénysugarak nyomott hagyjanak a képen. Ez fordítva is igaz, annál gyorsabban tud mozogni a modell minél nagyobb a nyersanyag érzékenysége.

A lézerfény kísérleteimet kétféle kamerával rögzítettem. A gyorsabb tesztelés érdekében a kísérletek első szakaszában főleg digitális kamerát használtam. Ennek a megoldásnak az előnye az volt, hogy a kívánt eredményt az exponálás után rögtön ellenőrizni tudtam a fényképező gép kijelzőjén. Így jelentős időt tudtam megspórolni. A kísérleteim későbbi szakaszában már gyakrabban használtam analóg fényképezőgépet és különféle érzékenyséű analóg nyersanyagokat. A munkám további szakaszában, olyan minden napi tevékenységet kerestem, ahol egy jól behatárolt térben hosszú időn keresztül végezhetünk különféle sebességű mozgásokat. Úgy gondoltam, hogy az éjszakai alvás rögzítése megfelel az előbb említett kritériumoknak.

Ehhez a kísérlethez nagyformátumú kamerát és papírnegatívot használtam, aminek az érzékenysége igen alacsony ez számszerűsítve 3 ISO értéket jelent. Így sikerült elérnem, hogy 2-3 órán keresztül tudják exponálni.